

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 23 ผู้วิจัยนำหลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart เป็นกระบวนการในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการวางแผน ขั้นการปฏิบัติการ ขั้นการสังเกตการณ์ และขั้นการสะท้อนกลับ Kemmis & Mc Taggart. (1988, อ้างถึงในองอาจ นัยพัฒน์, 2551 : 301 – 303) ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผลการศึกษาวิจัย
6. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23
3. เพื่อติดตามผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายประกอบด้วย

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 กลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 20 คน ประกอบด้วย

1.1.1 ผู้วิจัย จำนวน 1 คน

1.1.2 ครูโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 จำนวน 19 คน

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย จำนวน 44 คน ประกอบด้วย

1.2.1 ครูทำหน้าที่หัวหน้าสายชั้น จำนวน 6 คน

1.2.2 ตัวแทนนักเรียน ห้องละ 2 คน จำแนกเป็น ชาย 1 คน หญิง 1

คน รวม 9 ห้อง จำนวน 18 คน ได้มาโดยคัดเลือกจากนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องและสุ่ม
อย่างง่ายนักเรียนอีก 1 คน

1.2.3 ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน จำแนกตามหมู่บ้านในพื้นที่ให้บริการ
10 หมู่บ้านๆ ละ 2 คน จำนวน 20 คน ซึ่งเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นหัวหน้าห้องและ
ผู้ปกครองของนักเรียนที่เป็นตัวแทนในข้อ 1.2.2

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยนำหลักการและขั้นตอน
ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart เป็นกระบวนการ
ในการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นการวางแผน

1. ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวทาง
พัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

2. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

3. กำหนดแผนปฏิบัติงานการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการปฏิบัติการ

1. การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 โดยกำหนดจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการจำนวน
2 วัน ระหว่างวันที่ 29-30 กรกฎาคม 2558

2. ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน

2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

2.4 ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา

2.5 ด้านการส่งต่อ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการสังเกตการณ์

1. การสังเกตการณ์ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ประเมินผลการนิเทศติดตาม การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นการสะท้อนกลับ

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการพัฒนาการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ตามแนวทางการพัฒนา 2 แนวทาง คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ
ภายในแล้วประมวลผลภาพรวม

2. สรุปผลการดำเนินงาน ถ้าพบว่าอยู่ในระดับดี ก็ดำเนินการต่อไป
ถ้ายังไม่เกิดการพัฒนาหรือพัฒนาแต่ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ ก็นำข้อมูลปัญหาอุปสรรคไปใช้
วางแผนแก้ปัญหาตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมใน 4 ขั้นตอน ในวงรอบ
ต่อไป

3. ผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า

3.1 การอบรมเชิงปฏิบัติการพบว่า ทำให้ครูที่ปรึกษามีความปรึกษามี

ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มขึ้น และมีทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน

3.2 การนิเทศภายในและนิเทศแบบให้คำชี้แนะ พบว่า ทำให้ครูที่ปรึกษามีทักษะในการปฏิบัติงานดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน เพิ่มขึ้น คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23

1.1 สภาพการดำเนินงาน พบว่าครูทุกคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพและยังไม่เป็นระบบ และครูมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ปัญหาการดำเนินงาน พบว่า ครูขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและขาดความมั่นใจในการปฏิบัติการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติได้ตามกระบวนการ

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ซึ่งประกอบด้วย

2.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ ดำเนินการตามโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการ การพัฒนางานดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยพิทยาคม จำนวน 2 วัน ระหว่างวันที่ 29 -30 กรกฎาคม 2558 มีวิทยากรมาให้ความรู้

2.2 การนิเทศภายใน เพื่อให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ ตามกำหนดการนิเทศภายใน ในขณะที่ครูดำเนินการพัฒนาการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมี ดร.สมใจ อุดมศรี ผู้อำนวยการโรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม เป็นผู้นิเทศ

2.3 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching) ในวงรอบที่ 2 เพื่อให้คำแนะนำ ใน 4 ด้านที่ต้องการพัฒนาให้อยู่ในระดับดีมาก คำชี้แนะตามกำหนดการนิเทศโดยมีคำสั่งมอบหมายงานให้ครูหัวหน้าสายชั้นเป็นผู้ประสาน เป็นผู้นิเทศ

3. ผลการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า

3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ

จากการเข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผู้ร่วมวิจัยเกิดความรู้ความเข้าใจ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกัน ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน คะแนนของผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ จากร้อยละ 76.30 เพิ่มขึ้นร้อยละ 96.95

3.2 ผลการนิเทศภายใน

จากผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน และได้ลงมือปฏิบัติดำเนินงานพร้อมทั้งประเมินผลการดำเนินงาน แต่เมื่อร่วมกันวิเคราะห์และสะท้อนผลการดำเนินงานแล้วพบว่า

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแต่ละคนในด้านต่างๆ คือ ด้านการเรียนและความสามารถ ด้านสุขภาพ และพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจของครอบครัวและการคุ้มครอง ด้านปัญหาต่างๆ โดยการจัดทำระเบียบสะสมจัดทำสมุดประจำตัวนักเรียน ใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก การออกไปเยี่ยมบ้านนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียน การสัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง หรือการสอบถามจากเพื่อนนักเรียนในชั้นเรียน โดยใช้เวลาพบนักเรียนในตอนเช้าก่อนเข้าเรียน เวลารับหนังสือเรียน เวลาที่จัดให้ตามตารางเรียนปกติอีก 1 คาบเรียน และเวลาพิเศษนอกเวลาเรียนเพื่อให้รู้จักนักเรียนได้มากที่สุดทุกด้าน

2. การคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาวิเคราะห์ข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนเทียบกับเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนแล้วคัดนักเรียนในชั้นเรียนของตนเองออกเป็นกลุ่ม 3 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา

3. การส่งเสริมนักเรียน ครูที่ปรึกษาส่งเสริมนักเรียนในชั้นเรียนของตนเองตามผลการคัดกรองและความสามารถพิเศษโดยการจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองเป็นชั้นเรียน การส่งเข้าร่วมประกวดแข่งขัน การประกาศยกย่องชมเชย

4. การป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน ครูที่ปรึกษาแบ่งปัญหานักเรียนออกเป็นด้านพฤติกรรม ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว แล้วดำเนินการแก้ไขปัญหานักเรียนในส่วนที่สามารถแก้ไขได้ โดยการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษา กิจกรรมชมเสริม กิจกรรมเพื่อช่วยเพื่อน กิจกรรมเสริมหลักสูตร คอยติดตามให้การช่วยเหลือจนปัญหาได้รับการแก้ไขในทางที่ดีขึ้น

5. การส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาให้การช่วยเหลือนักเรียนแล้วไม่ดีขึ้น จึงใช้วิธีการส่งต่อภายในให้ผู้เกี่ยวข้องหรือมีความสามารถมากกว่าร่วมแก้ไขปัญหา โดยการส่งต่อครูแนะแนว หรือฝ่ายปกครองร่วมแก้ไขปัญหาก็ดีขึ้น หากไม่สามารถแก้ไขได้ก็มีวิธีการส่งต่อภายนอกให้ผู้เชี่ยวชาญหรือนักจิตวิทยาได้ร่วมแก้ไขปัญหาดต่อไป

แต่ยังมีด้านที่ยังไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียน บันทึกน้ำหนักส่วนสูงและโรคประจำตัวนักเรียน บุคลากรในโรงเรียนให้ความร่วมมือปฏิบัติตามแผนงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การนิเทศติดตามผลเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน การออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อคุณภาพแวดล้อม เก็บข้อมูลนักเรียนจากเพื่อนบ้าน และเพื่อนร่วมชั้นเรียน 3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา การให้ความรู้ ความเข้าใจและความพร้อมของครูที่ปรึกษาในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน การจัดสอนชมเสริมให้นักเรียนที่มีการเรียนอ่อน 4) ด้านการส่งต่อ ในเรื่องการติดต่อประสานงานกับเครือข่ายทั้งภายในและภายนอก จึงมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ให้ทุกคนพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในวงรอบที่ 2

3.3 การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ (Coaching)

ผลการดำเนินงานในวงรอบที่ 2 มีการนิเทศให้ความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ให้คำแนะนำตามประเด็นที่กลุ่มผู้วิจัยยังไม่เข้าใจ และเพิ่มเติมในแต่ละด้านที่

ต้องการพัฒนา

สรุปผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 23 ตาม กระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน โดยการใช้แนวทางการประชุมเชิงปฏิบัติการ การนิเทศภายใน และการนิเทศแบบให้คำชี้แนะ สรุปได้ว่าสามารถพัฒนากลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นกลุ่มผู้ร่วมวิจัย จำนวน 20 คน ให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูได้แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 23

1. สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยของพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 23 พบว่า

1.1 สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาทุกคนเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ยังไม่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามขั้นตอน และมีความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูขาดความรู้ ความเข้าใจและทักษะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและขาดความมั่นใจในการปฏิบัติการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่สามารถนำความรู้ ความเข้าใจไปสู่การปฏิบัติได้ตามกระบวนการ

ทั้งนี้เนื่องจากสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมอยู่ในสภาพที่ยังไม่มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามขั้นตอน จึงต้องหาแนวทางเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจและสามารถนำสู่การปฏิบัติการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์

อุสาพรหม (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการพัฒนาระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านอุณา สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ก่อนการพัฒนา พบว่า การดำเนินงานยังไม่มีรูปแบบ ไม่มีขั้นตอนในการดำเนินงานที่เป็นระบบ ครูที่ศึกษามีความเข้าใจในหน้าที่ของตนน้อย และไม่มีการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองที่จะเข้ามาช่วยดูแล และแก้ปัญหาของนักเรียนร่วมกันกับคณะครูในโรงเรียน หลังการพัฒนาพบว่า มีการตั้งทีมงานขึ้นมาทำหน้าที่ดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ ประสิทธิ์เตสัง (2550 : บทคัดย่อ) ได้รายการดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการทดสอบพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังการอบรมมีคะแนนสูงกว่าก่อนได้รับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ค่าทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีผลการดำเนินงานพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังจากการดำเนินงานที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงาน พบว่าโรงเรียนมีผลการประเมินการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านคุณภาพของเอกสารแนวทางการดำเนินงานเป็นเอกสารที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ กิจกรรมที่เสนอแนะมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านคุณลักษณะของเอกสารแนวทางการดำเนินงานตามความเหมาะสมและรูปเล่มการลำดับขั้นตอน ความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

2. แนวทางพัฒนาการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังเกตสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสกลนคร เขต 23 พบว่า มีการพัฒนา 2 วงรอบ วงรอบที่ 1 ใช้แนวทางการพัฒนา 2 แนวทางคือ การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศภายใน วงรอบที่ 2 ใช้แนวทางการพัฒนา 1

แนวทาง คือ การนิเทศแบบให้คำชี้แนะ

ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้ร่วมวิจัย 20 คน มีความตระหนักและเห็นความสำคัญในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เกิดความรู้ ความเข้าใจและเกิดทักษะ มีแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ พลวงค์ (2549 : 104- 112) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเมยวดีพิทยาคม อำเภอเมยวดี จังหวัดร้อยเอ็ด จากการจัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศในวงรอบที่ 1 แล้ว ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ทุกขั้นตอน แต่ยังมีปัญหาในการดำเนินงานขั้นตอนยังไม่เกิดประสิทธิภาพมากนัก จึงได้ดำเนินการอีกครั้งในวงรอบที่ 2 เป็นการใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ ทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามขั้นตอนต่างๆดีขึ้น เช่นการรู้จักนักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และการส่งต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียน ดังนั้นการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ ทำให้ครูที่ปรึกษาเกิดการพัฒนาตนเอง เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายมาใช้ในการเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ยังพบจุดอ่อนที่ควรนำไปปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นคือ ครูที่ปรึกษาควรมีการประสานงานกับฝ่ายปกครองนักเรียนตลอดเวลา เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาพร พลลาก (2551 : 104-105) ได้ทำการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนมุกดาหาร อำเภอเมืองมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหารโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา คือ 1) การประชุมปฏิบัติการ พบว่าครูกลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเฉพาะมีความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการให้คำปรึกษาได้ดีขึ้น และออก 2) การนิเทศเทคนิคการให้คำปรึกษา พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจและสามารถปฏิบัติการ ให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนได้ดีขึ้น และเมื่อวางระบบการทำงานให้ชัดเจนทุกขั้นตอน ครูสามารถปฏิบัติงานได้ตามบทบาทหน้าที่ได้ชัดเจนถูกต้องและรวดเร็ว เป็นผลดีต่อการพัฒนาการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ โดยสรุป การพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้หลักการพัฒนาด้วยกลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศแบบมีส่วนร่วม

ทำให้ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีพัฒนาการในการให้คำปรึกษาช่วยเหลือนักเรียนได้ดีขึ้น และมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบดีขึ้นระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะบรรลุเป้าหมายยิ่งขึ้น เมื่อได้รับความร่วมมือจากบุคคลทุกฝ่ายโดยเฉพาะฝ่ายบริหาร ต้องให้ความสนใจเอาใจให้มีการดำเนินการเป็นระบบทุกขั้นตอนและถือเป็นนโยบายของโรงเรียนที่จะต้องพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา แสงคำไพ (2551 : 139-143) ได้ทำการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเสื่อโกกวิทยาสรรค์ อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 พบว่า การพัฒนาครูด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเสื่อโกกวิทยาสรรค์ โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน และการนิเทศกำกับติดตามเป็นนวัตกรรมในการวิจัยตามกรอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ครูมีความเข้าใจและสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น สามารถแก้ไขปัญหาการเรียนตนเองได้ นักเรียนมีระเบียบวินัย และมีความรับผิดชอบมากขึ้น สามารถยกระดับมาตรฐานการประกันคุณภาพงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนเสื่อโกกวิทยาสรรค์ให้มีประสิทธิภาพและเป็นระบบมากขึ้นและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พรสวรรค์ สอนสุภาพ (2553 : 149-157) ได้ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านดาดำสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร พบว่า สภาพและปัญหาการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนก่อนการพัฒนาช่วยเหลือนักเรียนยังดำเนินงานไม่ครบ 5 ขั้นตอน การพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดำเนินการโดย 1) ศึกษาเอกสาร 2) การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบ 3) ประชุมเชิงปฏิบัติการ 4) การดำเนินงานตามขั้นตอนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และ 5) การนิเทศติดตามผล พบว่าหลังการพัฒนาครูประจำชั้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 20 จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ ผลการพัฒนาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และครูประจำชั้นสามารถจัดทำคู่มือการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพธิ์ชัยทองพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า

3.1 ทำให้ครูมีความปรึษามีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มขึ้น

3.2 ครูมีทักษะในการปฏิบัติงานดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน เพิ่มมากขึ้น คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน

ทั้งนี้เนื่องจากครูมีความรู้ ความเข้าใจในขั้นตอน กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลนักเรียนมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพรัตน์ ประสิทธิ์เตสัง (2550 : บทคัดย่อ) ได้รายงานการดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการทดสอบพบว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังการอบรมมีคะแนนสูงกว่าก่อนได้รับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญ ค่าทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีผลการดำเนินงานพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลังจากการดำเนินงานที่ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 อยู่ในระดับปฏิบัติมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินงาน พบว่าโรงเรียนมีผลการประเมินการดำเนินงานด้านการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสูงกว่าก่อนดำเนินการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และด้านความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านคุณภาพของเอกสารแนวทางการดำเนินงานเป็นเอกสารที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ กิจกรรมที่เสนอแนะมีความเหมาะสมกับการปฏิบัติ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านคุณลักษณะของเอกสารแนวทางการดำเนินงานตามความเหมาะสมและรูปเล่มการลำดับขั้นตอน ความสอดคล้องของเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับผิดชอบระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิศักดิ์ อุสาพรหม (2552 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยการพัฒนากระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านอุโนนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าครูที่ปรึกษา มีความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน กิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียน และกิจกรรมออกเยี่ยมบ้านนักเรียน นำมาจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนานักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหา ส่งผลให้

นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ จากครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองนักเรียนมากขึ้น ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองนักเรียนมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน รับรู้ปัญหาของนักเรียน เห็นความสำคัญในการแก้ปัญหาาร่วมกันและเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับโรงเรียน ทำให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทิศทางที่ดีขึ้น ผลการดำเนินงานตามขั้นตอนต่างๆ ทำให้คณะครูในโรงเรียนได้รู้จักและเข้าใจกระบวนการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ได้รับการพัฒนาศักยภาพเพิ่มขึ้นจากการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำไปสู่การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนต่อไป และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ พละวงศ์ (2549 : 104- 112) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนเมวดีพิทยาคม อำเภอเมวดี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเอง เกิดความรู้ความเข้าใจและสามารถนำรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายมาใช้ในการเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่ยังคงพบจุดอ่อนที่ควรนำไปปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นคือ ครูที่ปรึกษาควรมีการประสานงานกับฝ่ายปกครองนักเรียนตลอดเวลา เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลนักเรียนที่เป็นกลุ่มเสี่ยงและได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกฝ่าย ควรตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่น้อยไปกว่าการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านวิชาการ

1.2 เปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด

1.3 การนิเทศติดตามการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง สม่ำเสมอ จะช่วยให้บุคลากรในโรงเรียนมีความชำนาญในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.4 จัดให้ครูได้ศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เป็นต้นแบบ อาจเป็นโรงเรียนระดับภาค หรือระดับประเทศ เพื่อให้ครูเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ละด้าน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นต่อการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี